

Referat, Kompetanseforum Arktis (KFA), Teams, 13. nov. 2024 kl. 10.00 – 14.00

Deltagelse

Susanne Lupton, Voksenopplæring, karriere og integrering (VKI), Finnmark fylkeskommune

Ida Huru, VKI, Finnmark fylkeskommune

Hilde Bersvendsen, Næring, Finnmark fylkeskommune

Ole-Martin Linaker, Utdanning, Troms fylkeskommune

Renate Gaare, Kompetanseetaten, Troms fylkeskommune

Stein Kristiansen, LO Troms og Finnmark

Bente Larssen, KS Nord-Norge

Bente Ødegård, NAV Troms og Finnmark

Kent Gudmundsen, Kompetanseforbundet

Astrid Sebulonsen, Fagskolen i Nord

Åge Lien, Fagskolen i Finnmark

Stein Windfeldt, EBA/NHO Arktis

Vibeke Tannvik, NHO Arktis

Bente Haug, UiT

Frafall

Margunn Blix, Opplæring, Finnmark fylkeskommune

Anne Marie Gaino, Samisk Høgskole

Keilin Dahlmo, Karriereveiledning, integrering og kvalifisering (KIK), Troms fylkeskommune

Sigrid Ina Simonsen, NHO Arktis

Kristin Røymo, NAV Troms og Finnmark

Gjester

Asle Høgestøl, UiT

Evy Stock, Universitetssykehuset Nord-Norge

Stine Johannessen, NAV Troms og Finnmark

Anja Pedersen, trainee i Vest-Finnmark Rådet

Agenda

Kl. 10.00 – 10.05	Sak 24/24	Godkjenning av referat fra møte i KFA den 3. september 2024
Kl. 10.05 – 10.30	Sak 25/24	Orientering: UiTs kandidatundersøkelse v/Asle Høgestøl, UiT
Kl. 10.30 – 11.00	Sak 26/24	Orientering: Arbeidskraftløftet v/NHO Arktis og NAV
Kl. 11.00 – 11.30	Sak 27/24	Orientering: HIA UNG (samarbeidsprosjekt mellom NAV og UNN) v/Evy Stock, Universitetssykehuset Nord-Norge
Kl. 11.30 – 12.00	Sak 28/24	Orientering: Statsbudsjett 2025: 553.60-posten, midler til studiesentrene & komp. & arbeidskraft i distriktene v/FFK Lunsj
Kl. 12.00 – 12.30		
Kl. 12.30 – 13.00	Sak 29/24	Missions: Kompetanse for det grønne skiftet v/Susanne Lupton
Kl. 13.00 – 13.30	Sak 30/24	Orientering: Etterutdanning og innføring av kompetanse-attester (prosjekt) v/Kent Gudmundsen
Kl. 13.30 – 14.00	Sak 31/24	Møteplan & møtesaker 2025 (runde rundt bordet)

Sak 24/24 Godkjenning av referat fra møte i KFA den 3. september 2024

Fagskolen i Nord ber om at referatet er konsekvent i omtalen av Fagskolen i Nord, med riktig navn; Fagskolen i Nord (ikke Fagskolen i Troms).

Vedtak: Referatet godkjennes med nødvendige rettelser rundt omtale av Fagskolen i Nord.

Sak 25/24 Orientering: UiTs kandidatundersøkelse v/Asle Høgestøl, UiT

Asle Høgestøl presenterte UiT sin syvende kandidatundersøkelse:

- Undersøkelsen retter seg mot tidligere studenter med oppnådd grad; bachelor, master, profesjon og Ph.d (2020-2022).
- God svarprosent: 52,2%.
- 85 % av kandidatene er i jobb, 70% av dem i fast jobb. De aller fleste jobber heltid.
- Kvinner jobber mer deltid enn menn, og det er litt mer deltid på bachelorkandidatene.
- Av kandidatene med kunstfaglig utdanning (UMAK) jobber 50% deltid.
- Under halvparten av de som jobber deltid vil ha høyere stillingsandel.
- Ufrivillig deltid er vanligst hos kandidater innen helse, sosiale tjenester og utdanning.
- De aller fleste opplever at utdanningen er relevant i forhold til jobben de har.
- 88,1% er veltilpasset arbeidsmarkedet. Noe lavere veltilpassing hos bachelor-kandidatene – 85%. Uansett gode tall for UiT.
- Søkeprosessen starter tidlig – 55% søker jobb før avsluttet utdanning. Noen trenger heller ikke å søke. 83% er i jobb innen tre måneder etter eksamen. 66% sender fire jobbsøknader eller mindre før de får jobb.
- Nettoinnflytting til Nord-Norge på 0% - alle de 63 kandidatene i årets undersøkelse har blitt i Nord-Norge. Mindre gevinst til landsdelen nå enn i 2021.
- Det er primært Tromsøregionen som opplever nettogevinst.
- 90% har jobb på det geografiske stedet de ønsker (mobilitet er en villet prosess).
- Halvparten av kandidatene som ikke arbeider der de ønsker, har «flyttet etter» arbeidsmarkedet.
- 84% av kandidatene er fornøyd eller svært fornøyd. Kun 7% er ikke fornøyd.

Kommentarer & innspill

Det sies at elevene fra videregående skole ikke er studieforbereid (mangler grunnleggende ferdigheter innen matte, norsk, akademisk skriving). Er dette undersøkt? Nei. UiT opplever store variasjoner i studieforbereidhet, men tas folk inn er de kvalifisert. UiT ser at de må tilby forkurs i enkelte fag for at kandidatene skal være kvalifisert.

Mange studenter blir værende i Hammerfest og Tromsø etter endt studie – finnes det en oversikt over hvilke fag disse studentene har? I Hammerfest er det mye helsefaglig utdanning – lege og sykepleie. UiT samarbeider nå med Uniq studiesenter om forkurs ingeniør. I Hammerfest rekrutteres studenter lokalt og regionalt – det er folk i jobb som ønsker utdanning der de bor. De velger de studiene som er tilgjengelig og gir sikker jobb. UiT leverer på sitt vesentlige oppdrag; å levere tiltrengt arbeidskraft til landsdelen.

Sak 26/24 Orientering: Arbeidskraftløftet v/NHO Arktis og NAV

Vibeke Tannvik & Bente Ødegaard orienterte om samarbeidsprosjektet arbeidskraftløftet som har mål om å få flere inn i arbeid og øke tilgang på kompetent arbeidskraft. Mer enn 7 av 10 NHO-bedrifter i Arktis har et konkret udekket kompetansebehov. Arbeidskraftløftet setter bedriftenes behov for kompetanse og arbeidskraft i sentrum og fokusere på å:

- Styrke rekrutteringen.
- Redusere sykefraværet.

- Bidra til at ansatte kan stå lenger i jobb.

Samfunnsutfordring; eldre befolkning – Nord-Norge er sterkt rammet.

I Norge står 685 000 innbyggere utenfor arbeidslivet. I Troms og Finnmark er tallet 30 150.

Behov for økt inkludering i arbeidslivet. Det er et gap mellom tilbud og etterspørsel (utdanning, språk, helse). NAV har mange virkemidler: Lønnstilskudd, opplæring, inkluderingstilskudd, mentortilskudd & arbeidstrening.

Det vil være stor etterspørsel etter faglært arbeidskraft i årene som kommer. Fylkeskommunen er en viktig samarbeidspartner som tilbydere av fag- og yrkesopplæring. Alle fylkesenhetene i NAV har samarbeidsavtaler med «sin» fylkeskommune.

Arbeidskraftløftet er nå i oppstartsfasen med innspillmøter, og ønsker også innspill fra KFA. Etter hvert vil prosjektet komme med forslag til 10 konkrete tiltak.

Kommentarer & innspill

Fylkeskommunene har et sterkt regionalt ansvar. Ny opplæringslov med krav om modulering og fleksibilitet for videregående opplæring for voksne krever at det tenkes nytt. Tradisjonelt tenker fylkeskommunene noe «skolsk» med tradisjonelle løp. Kan man bruke aktørene som jobber tett mot arbeidslivet og skreddersy mer? Løp tilpasset voksne som ikke vil tilbake på skolebenken, men kanskje kan delta i mer praktiske løp på arbeidsplassen. Det er mye prosjekter, men få faste strukturer.

Ny opplæringslov trådte i kraft 1. aug. i år. Fylkeskommunene jobber seg nå bort fra prosjekt og inn i varige løsninger. Fylkeskommunene tilbyr mer skreddersøm og økt fleksibilitet, men det er under implementering. Total implementeringstid er 10 år. Nettskolen er rusta opp. Det er tett kontakt med opplæringskontorer, og omfattende samarbeid med NAV. Det legges opp etter voksnes behov – etter en realkompetansevurdering. Det er mye som skjer og stort fokus på de voksne.

Egentlig rekrutterer vi nok folk, men vi greier ikke å beholde dem. Det er ikke enkelt for folk å være tilflyttere – vi må bli bedre på inkludering og integrering. Myten om det gjestfrie, åpne nord er en myte... Spesielt har vi dårlige systemer for ivaretagelse og inkludering av arbeidsinnvandrere. Fylkeskommunen som regional utviklingsaktør har et ekstra ansvar.

Sak 27/24 Orientering: HIA UNG (samarbeidsprosjekt mellom NAV og UNN) v/Evy Stock, Universitetssykehuset Nord-Norge Stine Johannessen, NAV Troms og Finnmark

Evy Stock og Stine Johannessen presenterte samarbeidsprosjektet HIA UNG: Helse i arbeid for ungdom. Frafall blant unge bidrar til utenforskap, dårlig helse, kompetansemangel og truer samfunnsutviklingen. TFFK, UiT, NAV, UNN og HPNN samarbeidet i perioden 2021 – 2024 om utvikling og gjennomføring av HIA UNG som er en videreutvikling av det nasjonal tilbudet HelselArbeid Bedriftstiltak. HIA UNG har elever i videregående skole som målgruppe. Prosjektet har fokus på å øke trygghet på egen helse og mestring for å øke gjennomføringsevnen. Universelt og forebyggende tiltak mot hele klasser med mål om å øke trygghet, trivsel og tilhørighet. Gode tilbakemeldinger fra elever og ansatte ved skolene. Tilbakemelding om at det passer godt inn i det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring i de yrkesfaglige klassene.

Frafall i yrkesfaglige utdanningsløp:

- Å bedre tilgang på kompetent arbeidskraft.
- Brå overgang.
- Uklart skille mellom lærling og arbeidstaker.
- Ensomhet og usikkerhet.
- Negativ erfaring med veiledning.
- Mangelfull kontakt med oppfølgende instanser.

Prosjektgruppa ønsker å teste ut et prosjektet med lærebedrifter som målgruppe: HIA UNG Lærebedrift. Hensikten er å styrke lærebedriftenes forutsetning for å ivareta lærlinger, og på den måten forebygge frafall i læreperioden. Ønsker innspill på hvordan kan man gå frem for å finansiere et slikt prosjekt, og tips om relevante bidragsytere/samarbeidsaktører i et utviklingsarbeid

Kommentarer & innspill

Folkehelse og livsmestring er et fag i videregående skole. Hva bidro prosjektet med utover tilbudet dette faget allerede tilbyr? Viktig at prosjekter kan integreres i arbeid som allerede foregår – og ikke blir «på siden».

Både Troms og Finnmark fylkeskommune satt i prosjektgruppa. Kanskje lytter elevene bedre til noen «utenfra»? Kanskje bidrar prosjektet med andre innspill/vinklinger. Det drives av eksperter (psykolog, m.fl.).

Sak 28/24 Orientering: Statsbudsjett 2025: 553.60-posten, midler til studiesentrene & komp. & arbeidskraft i distriktene v/FFK

Ida Huru orienterte om forslag til statsbudsjett 2025, og 553.60-postens øremerkede kompetansemidler.

Midlene skal bidra til:

- Å bedre tilgang på kompetent arbeidskraft.
- At flere utenfor arbeidslivet får tilgang til utdanning og kompetanseutvikling.
- At utdanning og kompetanseutvikling blir tilgjengelig for de som ikke kan følge ordinær undervisning ved de faste studiestedene.

Nytt av i år er at studiesenterpotten på 50 mill. kr overføres til fylkeskommunene. HK-dir./ Kunnskapsdep. forvalter ikke lenger midlene – de overføres Kommunal- og distriktsdep., som lar fylkeskommunene forvalte midlene.

Føringer:

- Støtten til studiesentrene skal være søknadsbasert.
- Midlene kan ikke finansiere ordinær drift av virksomheter på permanent basis.

Det utarbeides nå en forskrift for 60-posten, i samarbeid med fylkeskommunene. Finnmark er bekymret for at vi ikke lenger skal kunne gi studiesentrene driftsmidler. Dette er spilt inn til *Nettverk for regional kompetansepolitikk*, som har medlemmer som deltar i forskriftsarbeidet.

Foreslåtte tall for Finnmark i 2025:

- Midler til studiesentre; kr 6 043 000,-.

- Midler til kompetanse og arbeidskraft i distriktene; kr 5 185 000,-.

Foreslåtte tall for Troms i 2025:

- Midler til studiesentre; kr 5 171 000,-
- Midler til kompetanse og arbeidskraft i distriktene; kr 4 942 000,-

Kommentarer & innspill

Driftsproblemstillingen og behov for forutsigbarheter ikke ny. Her bør KS og fylkeskommunene ha en aktiv holdning.

Vil studiesenterordningen åpne for etablering av nye studiesentre? Per i dag vet vi ikke noe om at forskriften vil legge begrensninger for det. UiT ønsker dialog med fylkeskommunene om studiesentrene – viktig med koordinering. Man må også huske på fagskolene. Behov for dialog og samarbeid.

Sak 29/24 Missions: Kompetanse for det grønne skiftet v/Susanne Lupton

Susanne Lupton presenterte missions-satsingen; sirkulær nærings- og industriutvikling, med et regionalt utgangspunkt.

En sirkulær verdikjede er en verdikjede hvor man utnytter ressursene så lenge som mulig, og minst mulig ressurser går tapt.

Industriell symbiose er industri innenfor et gitt geografisk område som samarbeider om å utnytte ressurser som energi, vann mm, på tvers av bedriftene, så effektivt som mulig. Avfall fra en bedrift kan være råstoff for en annen.

Hvorfor satses det på sirkulære verdikjeder/industriell symbiose?

- Klimaendringer og miljøforurensning.
- Reguleringer fra EU som også treffer Norge.
- Mer og bedre ressursutnyttelse.
- Klatring i verdikjeden – økt lokal verdiskaping.

Målsettinger 2023

- Regionalt; utvikle minst 2 industrielle symbioser og/eller sirkulære verdikjeder.
- Nasjonalt; 100 grønne industriområder/næringsområder med netto nullutslipp.
- Bygge infrastruktur og rammevilkår for sirkulære verdikjeder.
- Kompetanseløft for å realisere de grønne verdikjedene.

Nasjonal samarbeidsmodell inkluderer Innovasjon Norge, SIVA, Forskningsrådet og fylkeskommunene, og er et forpliktende samarbeid om en mer helhetlig og samordnet bruk av nasjonale og regionale virkemidler for å stimulere grønn næringsutvikling.

Hvordan?

- Felles koordinering av virkemiddelapparatet.
- Tilpasning av regionale og nasjonale virkemidler.
- Langsiktig jobbing med kraft og infrastruktur.
- Tilrettelegge for tilgang til relevant kompetanse for næringslivet.
- Få på plass et «situasjonsbilde» som viser muligheter og styrker.

Status i Finnmark: Jobber med forankring, definering av mål og kartlegging/oversiktsbilde.

Kommentarer & innspill

Vi har mange små bedrifter med lav utviklingskapasitet, som det er vanskelig å nå ut til. Barrierene for grønn industri gjelder over hele landet: Kraft, kapital, areal og kompetansemangel. Det er behov for kortere kurs og praktisk rettede utdanninger. Ikke bare universitet/høyskolenivå. Fagskolen en viktig aktør som har et etablert system for dialog med næringslivet og deres behov. Kortere kurstilbud i regi av fagskolene veldig aktuelt.

Sak 30/24 Orientering: Etterutdanning og innføring av kompetanseattester (prosjekt) v/Kent Gudmundsen

Årlig bruker norske bedrifter 16 milliarder på etterutdanning og kompetanseheving på arbeidsplassen. Det er behov for å få på plass et system for kompetanseattester i Norge, som kan dokumentere uformell kompetanse man har tilegnet seg på arbeidsplassen. Et system som gjør det enklere for arbeidstager og arbeidsgiver å få verdsatt/synliggjort/dokumentert kompetanse.

Kompetanseforbundet, NHO, KS NITO og Fagforbundet har samarbeidet om et prosjekt hvor man har sett på en norsk tilnærming til micro-credentials. Rapporten ble levert til Kompetanse-reformutvalget i august.

Kompetanseattester – potensiale

- Ivareta ulike typer av læring.
- Dokumentere kompetanseheving i arbeidslivet.
- Forenkle realkompetansevurderinger inn mot det øvrige utdanningssystemet.
- Styrke mobilitet og rammene for kompetanseheving på strategiske områder som digitalisering og grønne ferdigheter.
- Adressere kompetansegap (flaskehalser, tilgjengelighet og rekruttering).
- Fleksibel kompetanseheving av den enkelte arbeidstaker
- Særlig gunstig for strategiske målgrupper (selvstendig næringsdrivende, voksne m. svak tilknytning til arbeidslivet og andre sårbare grupper).
- Høyt utdannede kan lett friske opp utdanningen i takt med utviklingen.

Formål og fordeler:

- Transparent og felles rammeverk for etterutdanninger.
- Standardiserte kriterier.
- Klart regelverk for utforming og tildeling av kompetanseattester og poeng/omfang.
- Tar ut potensialet for etterutdanninger i arbeidslivet.
- Gir statusheving og kvalitetssikring.
- Øker kvaliteten ved etterutdanninger.
- Samler utdanning, trening og ferdigheter.
- Aktiv politikk i hele bredden av kompetansefeltet.
- Styrking av mobilitet i arbeidslivet (også EU).

En «kompetanseattest» eies av den enkelte, legges inn i vitnemålsportalen, er mobile og kan deles med andre. Skal være kvalitetssikret i tråd med standarder som er relevant for den enkelte sektor/bransje.

Kommentarer & innspill:

Har man møtt motstand fra høyere utdanning? Problemstillingen er kjent, men Kompetanseattestene skal ikke automatisk kobles mot det formelle delen av utdanningssystemet. Realkompetansevurdering eksisterer allerede. Kompetanseattester kan bidra til å utfylle dagens system.

Bra og spennende prosjekt med stort potensiale til å løse store utfordringer.

Sak 31/24 Møteplan & møtesaker 2025 (runde rundt bordet)

Ida Huru fremla forslag til møtedatoer, og møtesteder. Etter noe diskusjon ble man enige om følgende møteplan for 2025:

Fre. 7. feb. kl. 09.00 - 13.00	Teams
Ons. 14.mai kl. 13.00 - tors. 15. mai kl. 16.00	Lakselv
Ons. 27. - tors. 28. aug.	Troms – sted kommer
Tirs. 4. nov. kl. 10.00 - 14.00	Teams

Følgende møtesaker ble foreslått for 2025:

- Orientering: Kompetansereformutvalgets anbefaling – oppsummering av utvalgets rapport v/utvalgsleder Dag Terje Andersen
- Orientering: KS sin arbeidsgivermonitor (høstmøte)
- Orientering: Regional årskonferanse, NHO Arktis, status kompetanseløftet (maimøtet)
- Orientering: NAVs bedriftsundersøkelse 2024 (maimøtet)
- Orientering: Samarbeid mellom fagskolene i Nord-Norge
Samarbeid mellom fagskolene og Helse Nord; mulighetsrom mellom helsefagarbeider- og sykepleierutdanning
- Orientering: Finnmark og Troms sin bruk av midler til studiesentrene & kompetanse og arbeidskraft i distriktene (553.60-midlene)
- Orientering: Nasjonalt senter for yrkesfag i Molde (ny satsing i 2025)
- Orientering: Bygdevekstavtalene i Finnmark; kompetansetiltak + mulig vgs forsvarslinje (Lakselvmøtet)
- Orientering: Oppfølgingstjenesten Harstad – prosjekt utenforskap/fracfall
- Orientering: Forsvarets satsing og kompetansebehov (Lakselvmøte)
- Orientering: UiT/prosjekt *STEM økosystem*/realfagsrekruttering
- Samhandling mellom Kompetanseforum Arktis og Kompetanseforum Nordland
Diskutere samarbeid/samsnakk (og potensielt sammenslåing av kompetanseforumene i Nord-Norge)
- Kompetansekonferanse i regi av KFA/i samarbeid med Nordland? Arena for å koble arbeidsliv og kompetanseaktører og diskutere kompetanseutfordringer/løsninger. Mulig årlig konferanse?

Til neste møte legges det frem forslag til fordeling av saker utover året, og møteplan, med møtested og datoer vedtas.

Referent

Ida Huru, Vadsø 13. nov. 2024